

Vergaderjaar 2024–2025

31 109

Evaluatie Wet BIBOB

Nr. 35

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS EN DE MINISTER VAN
JUSTITIE EN VEILIGHEID**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 mei 2025

Hierbij bieden wij u, conform artikel 24 van de Wet Bibob, het jaarverslag van het Landelijk Bureau Bibob (LBB) over het jaar 2024 aan. Het Landelijk Bureau Bibob maakt onderdeel uit van het agentschap Justis. Ook bieden wij het jaarverslag van de Kwaliteitscommissie Bibob over het jaar 2024 aan. De Kwaliteitscommissie heeft een onafhankelijke positie en rapporteert rechtstreeks aan de Staatssecretaris Rechtsbescherming.

Jaarverslag Landelijk Bureau Bibob 2024

De Wet Bibob heeft tot doel de integriteit van bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak (hierna tezamen: bestuursorganen) te beschermen door te voorkomen dat het bestuursorgaan onbewust criminele activiteiten faciliteert. Het LBB heeft hierbij een belangrijke taak in de advisering van bestuursorganen hierover. Bestuursorganen kunnen het LBB verzoeken onderzoek te verrichten. Het LBB draagt zorg voor een zorgvuldig en nauwkeurig advies, met uitgebreide onderbouwing. Het LBB heeft daarnaast de wettelijke taak om bestuursorganen te informeren over de Wet Bibob en de weigerings- en intrekingsgronden. Dit doet het door voorlichting te geven. Tot slot draagt het LBB zorg voor de werking van het Bibob-register, waarin gevaarsconclusies worden geregistreerd en deze kunnen worden opgevraagd door bestuursorganen.

Adviezen

Uit de resultaten over het jaar 2024 blijkt dat er evenveel reguliere adviezen zijn uitgebracht als in 2023. Het LBB heeft in beide jaren 200 reguliere adviezen uitgebracht. Daarnaast heeft het LBB 23 aanvul-

lende adviezen¹ verstrekt, tegenover 37 in 2023. Er zijn iets meer adviesaanvragen gedaan door bestuursorganen. Er werden in 2024 265 adviesaanvragen ontvangen, tegenover 255 in 2023. De daling in adviesaanvragen die is geconstateerd in 2022 heeft zich in 2024 niet doorgezet.

Doorlooptijden

In 2024 is 79,8% van de adviezen uitgebracht binnen de wettelijke adviestertermijn van twaalf weken. Dit is vergelijkbaar met 2023, toen werden 79,7% van de adviezen binnen de wettelijke adviestertermijn uitgebracht.

Het LBB monitort de doorlooptijden continu en er worden continu acties ondernomen om de doorlooptijden te verbeteren.

Evaluatie door bestuursorganen

Het LBB stuurt na het uitbrengen van een advies een evaluatieformulier aan het bestuursorgaan dat het advies had aangevraagd. Deze worden door het LBB gebruikt om de kwaliteit van de dienstverlening en de adviezen te verbeteren. In 2024 zijn slechts 11 formulieren ingevuld. In 2024 is het evaluatieformulier herijkt en verder gedigitaliseerd. Het nieuwe, online evaluatieformulier is begin 2025 in gebruik genomen. Hiermee hoopt het LBB het responspercentage te verhogen.

Voorlichting

Het LBB heeft ook in 2024 zijn jaarlijkse «Lenteschool» georganiseerd, met workshops over actualiteiten en onderwerpen die het Bibob-onderzoek raken. Het LBB werkte daarbij samen met externe partners, zoals de gemeente Nijmegen en de Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland. Aan deze editie namen honderden professionals uit het hele land deel. Het LBB ondersteunt daarnaast, net als voorgaande jaren, bestuursorganen bij het doen van een eerste adviesaanvraag of een adviesaanvraag na lange tijd door het houden van intakegesprekken, het verzorgt trainingen en presentaties en er worden inhoudelijke vragen beantwoord via e-mail en telefoon.

In 2024 is het LBB verder aan de slag gegaan met de uitwerking van een nieuwe visie op voorlichting, dit om beter aan de behoeften van bestuursorganen te kunnen voldoen. De visie op voorlichting gaat over de ontwikkeling van een uitgebreider voorlichtingsaanbod op verschillende Bibob-thema's, voor zowel beginnende als voor meer gevorderde Bibob-medewerkers. In samenwerking met verschillende RIEC's zijn in 2024 twee gezamenlijke trainingen «basis Wet Bibob» en «de Wet Bibob en het (eigen) financieel onderzoek» ontwikkeld. De twee trainingen zullen door het LBB met verschillende RIEC's in 2025 meerdere keren per jaar in verschillende regio's aangeboden worden. Naast deze trainingen zijn er door het LBB een e-learning en meerdere (animatie)video's ontwikkeld. Deze zijn vanaf medio 2025 publiek toegankelijk.

Nieuwe formulieren

Op 1 februari 2024 trad de Regeling Bibob-Formulieren 2024 in werking. Een nieuwe ministeriële regeling betekende een nieuw Bibob-vragen-formulier en een nieuw Formulier Bevindingen Eigen Onderzoek. Na de

¹ Een aanvullend advies is een advies dat op verzoek volgt op een regulier advies, bijvoorbeeld als het bestuursorgaan nieuwe informatie heeft die beoordeeld moet worden of als meer uitleg benodigd is.

inwerkingtreding heeft het LBB de wijzigingen vanuit deze nieuwe regeling verwerkt, met als resultaat nieuwe standaardmodellen van deze formulieren. Deze standaardformulieren zijn in een toegankelijk format op de website geplaatst.

Bibob-register

Eind 2022 is het Bibob-register in gebruik genomen, waarmee bestuursorganen gevaarsconclusies kunnen registreren en via een informatieverzoek kunnen opvragen of over een subject in het eigen onderzoek eerder een gevaarsconclusie is getrokken door een ander bestuursorgaan. Het Bibob-register is inmiddels ruim twee jaar in gebruik en krijgt een steeds belangrijkere plek in het eigen Bibob-onderzoek van bestuursorganen. Dit is ook te zien in de cijfers van 2024. Zo is wederom het aantal gebruikers, maar vooral het aantal informatieverzoeken dat werd ingediend via het register, flink toegenomen ten opzichte van 2023.

In het jaar 2024 heeft het LBB in totaal 9.342 informatieverzoeken ontvangen via het Bibob-register. In totaal hebben inmiddels meer dan 350² medewerkers van verschillende bestuursorganen en organisaties met een overheidstaak toegang tot het register. In het Bibob-register blijven gevaarsconclusies vijf jaar geregistreerd, daarom heeft het LBB alle gevaarsconclusies tot vijf jaar terug met een inhaalslag geregistreerd in het register. Mede door deze inhaalslag is het aantal gevaarsconclusies in het register flink toegenomen, van 604 naar 1536. Bestuursorganen hebben deze inhaalslag zeer waarschijnlijk niet gedaan, waardoor daar de toename beperkter is, van 76 naar 129. Een reden voor het lage aantal geregistreerde gevaarsconclusies door bestuursorganen kan zijn dat vrijwel alleen de grootste gemeenten de capaciteit en expertise hebben om eigen Bibob-onderzoeken te doen die geregistreerd kunnen worden. Hierbij gaat het om de eigen Bibob-onderzoeken waar daadwerkelijk gevaarsconclusies uit voortkomen die geregistreerd moeten worden, te weten ernstig gevaar en mindere mate van gevaar. Conclusies die inhouden dat geen gevaar is gebleken worden niet geregistreerd. De grootste gemeenten hebben over het algemeen meer capaciteit en expertise om eigen Bibob-onderzoeken uit te voeren, hetgeen ook de kans vergroot dat deze gemeenten gevaarsconclusies trekken die geregistreerd moeten worden.

Jaarverslag Kwaliteitscommissie Bibob 2024

Jaarlijks beoordeelt de onafhankelijke Kwaliteitscommissie Bibob de kwaliteit van Bibob-adviezen. In 2024 zijn 38 reguliere en 4 aanvullende adviezen van het LBB beoordeeld.

Ten opzichte van 2023 is het aantal beoordelingen met inhoudelijke opmerkingen toegenomen van 30% naar 43%. Het aantal adviezen zonder opmerkingen is gedaald van 53% naar 38%. Ten aanzien van de kwaliteit van de adviezen kunnen er echter geen harde conclusies getrokken worden. De inhoudelijke opmerkingen die de Kwaliteitscommissie heeft gemaakt zijn van velerlei aard en verschillend van gewicht. Zo wordt soms gevraagd om een verduidelijking en zijn andere inhoudelijke opmerkingen een verschil van inzicht tussen de Kwaliteitscommissie en het LBB, waarbij er geen goed of fout bestaat. Gelet op dit brede scala aan inhoudelijke opmerkingen kan niet worden gezegd dat over de jaren heen de kwaliteit van de adviezen van het LBB achteruit is gegaan. Wel is er een aantal opmerkingen dat herhaaldelijk in de beoordelingen van de

² In het jaarverslag van 2023 stond abusievelijk vermeld dat in dat jaar al meer dan 400 verschillende bestuursorganen en organisaties met een overheidstaak toegang hebben tot het register. Dit aantal was onjuist omdat er bestuursorganen en organisaties dubbel zijn geteld.

Kwaliteitscommissie is gemaakt. Deze opmerkingen gaan over de kwaliteit van de analyse, de zelfstandige leesbaarheid van het advies en de gevaarsconclusie. Voor deze opmerkingen heeft de Kwaliteitscommissie aanbevelingen gedaan.

Aanbevelingen over de kwaliteit van de adviezen

De Kwaliteitscommissie constateert dat de analyses van het LBB in de beoordeelde adviezen over het algemeen evenwichtig en volledig zijn. In een klein aantal van de beoordeelde adviezen (6 van de 42) heeft de Kwaliteitscommissie twijfels geuit over de gevaarsbeoordeling.

De Kwaliteitscommissie heeft een aantal inhoudelijke opmerkingen vaker gemaakt.

Deze terugkerende opmerkingen zien op de kwaliteit van de analyse (met name het ontbreken van een samenvatting), de gevaarsconclusie en de leesbaarheid van het advies. Het LBB heeft aangegeven een aantal maatregelen door te voeren om de leesbaarheid van het advies te verbeteren.

Aanbevelingen over de procedurele kant van de adviezen

De Kwaliteitscommissie beveelt aan om strakker te acteren als een door een bestuursorgaan ingevulde evaluatie uitblijft en ziet daarnaast graag dat het LBB meer informatie over de intakeprocedure opneemt in het dossier.

De Kwaliteitscommissie constateert dat in enkele dossiers de (verlengde) wettelijke termijn van 12 weken voor het uitbrengen van het advies niet is gehaald en dat daar vervolgens niet traceerbaar over wordt gecommuniceerd met het bestuursorgaan. De Kwaliteitscommissie benadrukt nogmaals het belang van communicatie en documentatie hiervan in het dossier.

Het LBB zal in 2025 een herijkt en gedigitaliseerd evaluatieformulier in gebruik nemen. Hiermee hoopt het LBB het responspercentage te verbeteren en meer specifieke feedback op de uitgebrachte adviezen te kunnen ontvangen. Het LBB onderschrijft het belang van het goed in een dossier kunnen traceren van de communicatie die heeft plaatsgevonden met het bestuursorgaan. Het LBB zal intern nagaan op welke wijze hierin verbeteringen aangebracht kunnen worden.

Algemene aanbevelingen

Onder deze aanbeveling wordt richting het LBB en het ministerie gewezen op de gebrekkige gegevensuitwisseling met andere landen, dit kent een Europees perspectief. De Kwaliteitscommissie constateert verder dat informatieverstrekkers met een wettelijke plicht om informatie te verstrekken aan het LBB geregeld niet – of niet tijdig – aan deze verplichting voldoen. Het aantal gevallen waarin geen informatie wordt geleverd lijkt toe te nemen, dit beïnvloedt de kwaliteit van de advisering. Het LBB heeft relatiebeheerders aangesteld die de relatie met deze informatieverstrekkers moeten onderhouden en die deze problematiek ook aan de orde zullen stellen. De Kwaliteitscommissie blijft deze ontwikkeling volgen.

Verder doet de Kwaliteitscommissie als aanbeveling aan het LBB om de bekendheid en effectiviteit van de Wet Bibob binnen het eigen departement en de justitiële en bestuurlijke wereld te vergroten. In dat kader

wordt door ons ministerie samen met het LBB al bekeken hoe verbeteringen in de voorlichting aan te brengen.

Ten aanzien van de andere aanbevelingen heeft het LBB aangegeven dat het hiervan kennis heeft genomen en dat intern zal worden besproken wat met de aanbevelingen wordt gedaan.

Wij vinden het belangrijk te streven naar het bevorderen van kwaliteit. Daarom blijft ons ministerie met het LBB in gesprek om te bezien of en op welke wijze de aanbevelingen overgenomen kunnen worden.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
T.H.D. Struycken

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel